

**ANNEMIE
STRUYF** In
Hemelsnaam

Achter de
muren van het
slotklooster

FOTOGRAFIE

Damon De Backer

Lannoo

Inhoud

- 11 Een eerbetoon
- 29 Blijf bij mij
 - *Zuster Lisbet*
- 34 Ik hoop dat ik 's nachts het lichtje vind
 - *Zuster Godelieve*
- 41 We worden kleiner en ouder
- 44 Zwijgen is ook een manier van communiceren
 - *Zuster Guerrica*
- 53 Wij zijn vrouwen zonder man of kinderen
 - *Zuster Katharina*
- 69 Zonder vrouwen valt de Kerk als een kaartenhuisje in elkaar
- 75 Gij in Mij en Ik in U
 - *Zuster Caritas*
- 85 Het gaat erom maagd te worden
 - *Zuster Ruth en zuster Sarah*

- 99 Harde vragen over een zwarte bladzijde
- 104 Ingetreden op latere leeftijd
– *Zuster Regina en zuster Myriam*
- 113 Hier ben je jong tot je 80ste
– *Zuster Geertrui*
- 124 Ik besepte plots wat ik had opgegeven
– *Zuster Beatrijs*
- 132 Als abdis moest ik mijn klooster sluiten
– *Moeder Myriam*
- 138 Door die kinderlijke redenering ben ik
ingetreden
– *Zuster Claire*
- 150 Zo traag mogelijk lezen
- 155 Ik had een ontmoeting met God
– *Zuster Teresia*
- 167 Het is geen cadeau om chauffeur te zijn
– *Zuster Monica-Maria*
- 173 Zakdoeken plooien is ook een
vorm van bidden
– *Zuster Stefana*
- 180 Actieve zestigers
– *Zuster Sabine en zuster Lutgardis*
- 189 Ook hier kun je verliefd worden
– *Zuster Kirsten*
- 205 Ik was een gebroken en beschadigd kind
– *Zuster Ida*
- 215 Elke radicale keuze is confronterend
- 219 Een woord van dank

Z. MONICA MARIA

Z. KIRSTEN

Z. MYRIAM

Z. BEATRIS

Z. SABINE

Z. STEFANI

M. MYRIAM

Z. LIEVE

Z. ZOEENTRIS

LEZINGEN
KEUK

Z. IRE

Z. RUTH

Z. SARAH

Z. CLAIRE

Z. LITGARDIN

Z. REGINA

Z. TERESA

Z. GUERRICA

Z. CORLISS

Z. KATHARINE

Z. KATHARINA

Een eerbetoon

Wat is wijsheid, wat is waanzin?

Mijn persoonlijke en professionele leven waren altijd nauw verstrengeld met elkaar. Toen ik naar Kenia reisde voor mijn boek *Mijn status is positief* – over aids in Afrika – ontmoette ik daar de kleine Hope, die later mijn jongste dochter werd. Toen ik de tv-reeks *De moeder van mijn dochter* maakte, ging ik niet alleen op zoek naar de roots van Hope, maar wilde ik vooral het grotere verhaal vertellen van weeskinderen in Kenia. Ik reisde drie keer naar Afghanistan, het land waar meisjes en vrouwen nog minder waard zijn dan een hond. De eerste keer, in 2002, liepen de Afghaanse vrouwen de straat op, vol hoop en vertrouwen in de toekomst. Het onnoemelijk gruwelijke talibanregime was voorbij en ze droomden van een nieuwe toekomst. Geen wreedheid, gruwel, geweld, oorlog en verderf meer. Nu, ruim twintig jaar later, leven de Afghaanse meisjes en vrouwen opnieuw ondergedoken, doodsbang voor de terreur van de taliban. En Afghanistan komt zo goed als nooit meer in het nieuws, want er zijn geen media, getuigen en journalisten meer. Na Afghanistan trok ik naar Congo, waar ik elke dag kinderen zag sterven. Naar Gaza, toen al zo onveilig, maar nog niet platgebombardeerd.

Tussen die grote, trieste verhalen door botste ik telkens op de Grote Vragen. Waarom al dat lijden? Wat is de zin van dat alles? Wat is wijsheid? Wat is waanzin? Waar is God of Allah in al die ellende?

Om antwoorden te vinden, startte ik een zoektocht doorheen de wereldgodsdiensten. Die resulteerde in de tv-reeks *In Godsnaam*. Ik ging chanten met hindoes en mediteren met boeddhistische monniken. Ik ging shaken bij een goeroe in Bali. Ik heb met joden en met moslims gebeden, gevast en hun teksten bestudeerd. Ik ging in Amsterdam naar

de Dalai Lama luisteren. Gefascineerd keek ik naar al die zoekende westerlingen die in vervoering aan zijn lippen hingen. ‘Als jullie zo hard op zoek zijn naar zingeving,’ vermaande hij, ‘ga dan op zoek in je eigen cultuur.’ Dat vond ik een wijze uitspraak. Hij gaf die raad niet, omdat hij de westerse cultuur beter of hoogstaander vindt, maar omdat zij voor de westerse mens toegankelijker is. Omdat wij de taal en de rituelen van de christelijke traditie gemakkelijker kunnen begrijpen dan die van het boeddhisme of het hindoeïsme. In die zoektocht doorheen de wereld-godsdiensten kwam ik ook terecht in het slotklooster van de trappistinnen van Brecht.

Daarna bleef ik reizen, vaak ook naar conflictgebieden. Ook naar Kenia bleef ik terugkeren. In 2012 maakte ik daar twee reportages over vrouwelijke genitale verminking. *Female Genital Mutilation. FGM*. Ik zag massabesnijdenissen op jonge meisjes en ook stiekeme verminkingen in een troosteloze hut. Op een dag keek ik toe hoe twee jonge kinderen – 6 en 8 jaar oud, schat ik – hun slipje moesten uitdoen en zonder mededogen genitaal verminkt werden. Met een bot mes, zonder verdoving of ontsmetting. Als ik nu aan die kinderen terugdenk, kan ik nog altijd hun gekrijs horen. Die dag knapte er iets in mij en wist ik: ‘Hier ligt mijn grens.’

Na die reportages richtte ik met enkele vrienden de stichting Hope for Girls op, met als motto ‘Ja aan onderwijs, nee aan genitale verminking.’ Onderwijs als waardig en ook economisch alternatief voor de besnijdenisrituelen. Hope for Girls – www.hopeforgirls.be – heeft op die manier al honderden kinderen van de verminking gered en onderwijskansen gegeven.

Die meisjes, die donkere hut, die slipjes, dat botte mes... Als journalist kon ik het niet meer aan en wist ik dat het tijd was om een andere weg in te slaan. Uit zelfbescherming, om niet cynisch of depressief te worden, zocht ik naar andere, mildere thema's.

Dingen waar je spijt van hebt

Al vele jaren was ik gefascineerd door mensen die hebben en houden achterlieten om elders een nieuw leven op te bouwen. Vanuit mijn vakantiehuisje in Frankrijk zag ik hen komen en soms ook gaan. Ik maakte een reeks over Vlamingen die hun Franse droom wilden waarmaken en fantaseerden over een *chambre d'hôte* of een B&B. Ze verlangden naar meer zon, meer rust en een hogere levenskwaliteit. Na *La Vie en Rose* maakte ik ook een reeks in Spanje, *Eviva España*. Daarna stelde ik me de vraag of er ook landgenoten zijn die dromen van een nieuw leven in het noorden. 'Wie zou daar nu willen wonen?' vroeg ik mij eerst af. 'Het is er koud en donker, de winters duren er te lang en de zomers veel te kort.'

Maar ik had ongelijk, want al snel bleek dat veel landgenoten van het noorden dromen. Na de eerste tv-reeks van *Het Hoge Noorden* volgde een tweede en een derde. En ja, intussen is ook de vierde reeks in de maak.

Waarom blijf ik – en met mij al die kijkers – zo gefascineerd door mensen met een Franse, Spaanse of Noorse droom? Omdat die verhalen je een spiegel voorhouden. De eerste verhaallijn – verhuizen naar een ander land – is boeiend, intrigerend, soms zelfs een beetje voyeuristisch. Het is spannend om een inkijk te krijgen in andermans leven en te zien hoe die mensen hun leven omgooien, hun huis verkopen, hun werk opgeven, hebben en houden achterlaten en afscheid nemen van vrienden en familie. Hoe ze de sprong wagen om in een andere cultuur en in andere taal helemaal opnieuw te beginnen.

Onder dat eerste verhaal zit altijd nog een tweede laag, want in essentie zijn al die mensen op zoek naar een beter, kwaliteitsvoller leven. Ze zijn op zoek naar geluk, kwaliteit, stilte, zingeving. Op een of andere manier missen ze iets. Ze spreken over de snelheid van het leven hier, de drukte, de stress, de consumptiedrang, de waan van de dag, het jachtige rennen, het gescrol, de ratrace. Ze zijn bezorgd om hun kinderen. Ze zien die verloren lopen in de hectiek van het dagelijkse leven of door

de lokroep van een scherm. Ze weten niet wat aan te vangen met de diagnoses die bij henzelf of hun kinderen gesteld worden, zoals ADHD, autismespectrumstoornis, eetproblemen, angst en depressie, donkere gedachten, vermoeidheid of burn-out. Het tandartsenkoppel, dat met hun drie jonge kinderen naar Noorwegen verhuisde, benoemt het zo: ‘Ons leven in België is een hogesnelheidstrein. Alleen in de zomer springen we er even af om, na onze vakantie, weer keihard te rennen om er weer op te springen.’ Het kersverse ouderpaar Amy en Niels verwoordt het zo: ‘Wij willen een ouderwetse kindertijd voor onze kroost. Buiten spelen, vuile kleren, voeten in een beekje, in een boom klimmen.’

In die tweede laag, onder dat verhuisverhaal, wordt het pas echt boeiend. Daar gaat het om een zoektocht naar een ander leven, met meer kwaliteit, stilte, rust, natuur, ruimte, zuurstof.

Die verzuchting is begrijpelijk, want Vlaanderen is een van de meest dichtbevolkte regio's ter wereld. België is een zakdoek groot en telt bijna 12 miljoen inwoners. Hiervan wonen bijna 7 miljoen mensen in Vlaanderen. Wat een verschil met een land als Noorwegen, dat dertien keer groter is dan België en slechts 5,5 miljoen inwoners telt. Het is ook logisch dat een hoge bevolkingsdichtheid sneller leidt tot spanningen, stress, conflict, irritatie, ongeduld en agressie. En dat een groene, weidse, mooie, zuurstofrijke omgeving mensen tot rust brengt.

Daarnaast is er ook het aspect van de persoonlijke zingeving. Voor dat ik in de journalistiek stapte, deed ik wetenschappelijk onderzoek en werkte ik aan een publicatie over palliatieve zorg. Eén opmerkelijk onderzoeksresultaat is me altijd bijgebleven. Toen palliatieve patiënten de vraag kregen of er dingen waren waar ze spijt van hadden, was hun antwoord eenduidig. Als mensen op het einde van hun leven ergens spijt van hebben, dan is het vooral over dingen die ze niet gedaan hebben. Dat vind ik een relevant en leerrijk inzicht. Het is ook een overweging die ik wel vaker hoor bij mensen die een beslissende stap zetten in hun

leven. ‘We dromen hier al zo lang van. Ik wil later niet hoeven terug te kijken en denken: waarom hebben we dat uiteindelijk nooit gedaan?’

Op die manier gaan mijn reportages vaak over zin en onzin, over leven en dood, over wijsheid en waanzin. Elke reportage brengt levenslessen en inzichten mee om met de moeilijke dingen van het leven om te gaan. Het Hoge Noorden drukt me keer op keer op de kleinheid en de nietigheid van de mens. Ik heb er enkele belangrijke lessen geleerd. Respecteer de natuur. Dat is een besef dat daar hard, maar ook helder binnenkomt, net als het scherpe bewustzijn dat we onze connectie met de natuur moeten herstellen.

Waardeer ook het licht, want hoog in het noorden kennen de mensen weken, zelfs maandenlang alleen maar schemering en duisternis. Om je echt goed te voelen, heb je per dag minstens twee uur rechtstreeks daglicht nodig, liefst voor de middag. Ga daar achteraan, het beschermt je tegen depressies. *Count your blessings*. Tel je zegeningen.

Tijdens mijn reportagereizen heb ik veel ellende, armoede, onrecht en gruwel gezien. Ik weet intussen dat het grootste deel van de wereldbevolking alles zou geven om ook op onze gouden berg te kunnen wonen. Wie een geschiedenisboek leest, beseft dat je in geen betere tijd dan de onze geboren kunt worden. Toch klagen wij steen en been, en schreeuwen luide stemmen dat we de slechtste aller tijden beleven. Bedank de tijd. Hoe ouder je wordt, hoe meer je je bewust wordt van de tijd. Het is aan elk van ons om de tijd die ons rest – hoe kort of hoe lang ook – ten volle te benutten en iets goeds te doen.

En, last but not least, wees vriendelijk. Vriendelijkheid is een sleutel, een medicijn, een wapen, een tovermiddel. Laat de teleurstellingen in je leven geen reden zijn om niet meer aardig te zijn. Word niet verbit-terd. Als je zelf vriendelijk bent, komt er vriendelijkheid op je pad. Je krijgt wat je geeft.

Tegenwoordig schraapt een mens overal wijsheden bij elkaar. In het noorden, in het oosten. In yoga en mindfulness. Bij waarzeggers en complotdenkers. Bij AI en computermodellen. Bij coaches en therapeuten. Voor de grote wereldgodsdiensten heeft de westerse mens nog weinig interesse en respect. Een sportman, schrijver of journalist die zich in dit land gelovig noemt? Die haalt de krantenkoppen. Verbazing, kritiek, onbegrip en meewarigheid alom. Een jonge vrouw of man die in het klooster gaat? Opnieuw ongeloof, en lacherige commentaren over wereldvreemdheid. Grappen over onkuisheid en pedofilie.

Het geloof overboord

En toch, of misschien net daarom, wil ik nog één boek schrijven, dit boek. *In Hemelsnaam. Een kijk achter de muren van het slotklooster.*

Waarom fascineert de christelijke traditie mij zo? Omdat de snelle ontkerkelijking in het katholieke Vlaanderen zich heeft afgespeeld in het tijds kader waarin ik ben opgegroeid. Ik ben geboren in de jaren zestig van de vorige eeuw en groeide op in een Vlaanderen dat door en door katholiek was. Mijn ouders en grootouders waren katholiek, variërend van licht tot diep gelovig. Wij, de vier kinderen in ons gezin, werden gedoopt, deden onze eerste en plechtige communie, en gingen elke zondag met onze ouders naar de mis. We kregen een kruisje voor het slapengaan en leerden dat nonnen en paters respect verdienden. We kenden het Weesgegroet en het Onze Vader uit het hoofd, we kregen godsdienstles en luisterden naar de grote verhalen uit het Oude en het Nieuwe Testament. Maar in de jaren zeventig begonnen we alle vier tegelijkertijd te puberen, met pittige discussies over kapsel en kleding, muziek en vriendjes, en ja natuurlijk, het nut van de wekelijkse mis. Die werd een verplicht nummertje, waar we onderuit probeerden te komen. Je kunt het je nu bijna niet meer voorstellen, maar in die tijd kon je op

zaterdag- en zondagavond naar de mis, en op zondagochtend zelfs vier keer, om 9, 10.30, 11.30 en 12.30 uur. Omwille van de lieve vrede thuis kozen we uiteindelijk de kortste weg en gooiden we in stilte en terloops het geloof overboord.

In Leuven belandde ik in het links-progressieve studentenmilieu dat kerk en godsdienst met weinig woorden en veel misprijzen van de tafel veegde. Ik kende niemand van mijn generatie die geboeid was door kerk of religie. Nochtans kwamen de meesten van ons uit katholieke scholen en gezinnen. Een leeftijdsgenoot die non of priester wilde worden? Nee, zulke jongeren kenden wij niet.

Toch waren we niet zo fanatiek antikerkelijk en antikatholiek als de zogenaamde hippiegeneratie voor ons. Die kon pas afgeven op kerk en geloof. Zij had wellicht nog een strenger, almachtiger katholicisme meegemaakt en voelde veel sterker de behoefte daar nadrukkelijk mee te breken. Die woede en boosheid kende mijn generatie niet. Wij waren eerder gedesinteresseerd. Het christelijke geloof? Dat was iets voor oudere mensen. Het sprak ons gewoon niet meer aan.

Na mijn studententijd is de kerk haast geruisloos uit mijn leven verdwenen. Trouwen voor de kerk deden we nog wel, vooral om onze ouders een plezier te doen. Dat was geen opoffering, het had gewoon weinig belang. Op vijftien jaar tijd kreeg ik vijf kinderen. De oudsten hebben we nog laten dopen, de jongsten niet meer. En ook onze ouders stelden geen vragen meer, toen de kerkelijke rituelen uitbleven. Zo zag ik hoe de ontkerkelijking zich stap voor stap voltrok, in mijn eigen leven en in dat van mijn vrienden en familie. Die ontwikkeling speelde zich trouwens in de hele maatschappij af.

Nu ik met enige afstand op die periode terugkijk, moet ik glimlachen om de jongere die ik toen was. Wij waren zo zeker dat onze beslissing om kerk en geloof overboord te gooien, individueel en hoogstpersoonlijk was. Maar eigenlijk volgden we allemaal netjes de maatschappelijke

evolutie die zich ook overal elders afspeelde. Ik ging, als meisje en jonge vrouw, precies dezelfde weg op als mijn leeftijdsgenoten. We waren – en zijn – gewoon kinderen van onze tijd en onze generatie. Onze trots om onze hoogstpersoonlijke overtuigingen en levenskeuzes is niet zo terecht als we denken.

Ja, ik ben nu los van de Kerk en een concreet geloof, al kan een mens natuurlijk nooit echt loskomen van zijn wortels en achtergrond. Een fascinatie voor zingeving en religie heb ik altijd behouden. De grote levensvragen laten mij nooit los. Waarom leven wij? Waar komen we vandaan? Waar gaan we heen? Is er nog leven na de dood? Op een dag slaat in elk mensenleven het noodlot toe en stellen de grote levensvragen zich torenhoog. Toen ik zelf dierbare mensen in mijn leven verloor, snakte ik wanhopig naar geruststelling en troost. Dat het wel goed zou komen. Dat we elkaar op een dag terug zouden zien. Dat het met de dood toch niet gedaan was.

Omdat ik zo gefascineerd ben door zingeving en religie, krijg ik vaak de vraag of ik al dan niet gelovig ben. Het antwoord op die vraag heb ik nog altijd niet gevonden. Tijdens mijn studies Pedagogische Wetenschappen kreeg ik veel filosofische vakken. Toen ik het begrip ‘agnosticisme’ leerde kennen, was dat voor mij een aha-erlebnis. Tot die dag dacht ik dat ik moest kiezen tussen gelovig zijn of atheïst zijn. Tussen zeker weten dat er een God en een hiernamaals bestaat, en zeker weten dat er niets of niemand is. Het was een revelatie om te ontdekken dat er ook agnosten zijn, mensen die zeggen dat ze het niet weten en het ook niet kunnen weten. Er is gewoon geen rationele of wetenschappelijke discussie mogelijk over die kwestie. Natuurlijk zou ik nog altijd graag een antwoord op de grote levensvragen vinden. Natuurlijk zou ik soms graag de zekerheid van een gelovige of een atheïst ervaren. Maar ik blijf hangen in onzekerheid en zoeken, weliswaar met een grote hoop en een intens verlangen.

